

szont a *Csukódó zsüipek* A jövő embe-
re fejezetébe építettem be. Ennyiben és
dióhéjban valóban „személyes” isme-
rettségben álltam Szenteleky Kornéllal.)

Tisztelt Zsüri, tisztelt Barátaim!

Egy mottóval kezdeném, ismerttel,
mert néhány évvel ezelőtt éppen ezzel
vezettük be irodalmi műhelyünket, s
amelyhez számos költőnk is csatlako-
zott.

Milyen jó lenne
győztesen kikerülni az éjszakából,
mint Jákob, a bibliai,
aki Istennel viaskoda.
Mikor pedig a hús, híg hajnalban
felizzana a boldog bíbor,
kitárnám karomat
pogány pap módjára,
s kiáltanék ekképpen:
Enyém a nap, enyém a fény.
Az Isten is az enyém!
Enyém az élet!
Milyen jó lenne.

(Szenteleky)

Nem tudhatom, de nyilván amikor a
Szenteleky Irodalmi Díj bírálóbizottsá-
ga nekem ítélte oda az idei díjat, aligha
tudhatta, hogy mintegy jubileumi aján-
dékot is adományoz, mert éppen a jö-
vő év január elsején lesz pontosan har-
menc éve, hogy a Forum Könyvkiadó,
azon belül pedig a *Híd* folyóirat szer-
kesztője lettem, s nem kevesebb mint
negyven éve, hogy többedmagammal,
akkor még tizenévesekkel, a *Híd*-ben
megjelentek első munkáim. Mindez
persze nagyon személyes dolog, talán
csak a családi krónika kellene hogy je-
lezze, a családi albumban lenne a he-
lye, ha nem lenne a tényen túlmutató
valami szélesebb kontextusa, szimboli-
kája is. De nyilván van. Az minden bi-
zonnyal, hogy a hatvanas és hetvenes
években a fiataloknak jobbak voltak a ki-
és fölfutási lehetőségei. A folyóira-
tokban és a lapok irodalmi rovatain ak-
tív élet folyt, nem okozott különösebb

gondot újságok, folyóiratok, könyvek
beszerzése, fölutazás, mondjuk Szeged-
re vagy Pestre egy-egy diákköri konfe-
renciára, színházi előadásra, mondjuk
a BITEF-re Belgrádba, Portorozba a té-
vék művészeti műsorainak fesztiváljá-
ra, Ohridba a rádiódrámák szemléjére,
Zágrádba egy Mimara-kiállításra...,
hogy aztán élményeinkről be is számol-
junk, hol a tudatosan szerkesztett *Ké-
pes Ifjúság* Ifjú Műhelyében, a *Magyar
Szó* Kilátó rovatában, esetleg a *Sym-
posion*-ban, vagy éppenséggel a *Híd*-ben.

Én személy szerint olyan személyi-
ségekkel szerkeszthettem a *Hidat*, mint
Bányai János (aki itt ma érdememen
fölül becsült) és Bori Imre (kerekem
húsz éven át voltam segítőtársa) s kö-
zölte rendszeresen írásaimat Végel
László a Kilátóban, majd – s ennek is
majd húsz éve már – olyan egyénisé-
gektől vettem át a Forum Könyvkiadó
vezetését, mint Fehér Kálmán és
megint csak Bányai János.

Míntha régebben pezsgőbb szellemi
életet éltünk volna mint ma, s mintha
nagyobb lett volna az egymásra figye-
lés, a szerkesztők és szerzők egymás
megbecsülése.

Ma valahogy megint ott vagyunk,
mint annak idején a Kalangyások, hogy
harcolni kell az elburjánzó provincializ-
mus és dilettantizmus ellen. Szentel-
eky mondta: „Ki ne látná társadal-
munk megannyi fekélyét, de kevesen
vannak, akik minderre őszintén rámu-
tatnak.” S ezzel mintegy összefüggés-
ben jusson eszünkbe Csuka János intel-
me is, aki Szenteleky halála után öt év-
vel, az ugyancsak forrongó időben írta:
„A gerinces kisebbségi öntudattal telí-
tett polgár, nem indul el sem a jobb-
sem a baloldali eszmeáramlatok útjain,
mert tudja, érzi, hogy sem az egyik,
sem a másik szélsőség soha nem elégíti
ki azokat a különleges kívánságokat,
amelyek – úgy látszik – mindig megma-
radnak, ameddig kisebbségi polgár lesz
a földön.”

Társadalmunk fekélyeiről beszélt harmincegy-kettőben Szenteleky, s ma, lám, már azért is harcolni kell, úgy látom nem nagy sikerrel, hogy a halálával fémjelzett irodalmi ünnepünk is megmaradjon, az a nap, ami szent volt Szirmainak, Hercegnék, Majtényinak, Fehér Ferencnek, vagy akár éppen ez az idei kora ősz elvitte Pap Józsefnek és Kalapis Zoltánnak.

De kesergésben és a mai ünnep kapcsán a rengeteg felemelő emlék is előtolakszik, ami szerkesztői-írói munkámat jellemezte, eme harminc-negyven évben. A fiatalok sorozatának majd negyven kötete, hogy velük kezdjem, Szenteleky öt könyvből álló életműciklusa, a Bori-életmű, a Kalapis-féle *Életrajzi kalauz*, hogy név szerint már csak a köztünk nem lévőket említsem. De számomra - s ezt nem kis örömmel mondom - minden könyv- vagy folyóiratszám megjelenése ünnep. Egy kis statisztikát is készítettem a napokban, amelyből kiderül, akkor nekem az elmúlt harminc évben több mint nyolcszáz ünnepem volt, hiszen a *Hídnak* az utóbbi harminc évben háromszázharminc száma jelent meg, s több mint ötszáz könyv felelős szerkesztője voltam. Boldogan nyilatkoztam már nemegyszer: szerencsés embernek érzem magam, mert egyrészt azért fizetnek, hogy olvassak, másrészt, mert remélem, több örömet mint bánatot tudtam okozni szerzőtársaimnak azzal, hogy ki-harcoltam könyveik megjelenését, s igyekeztem, amennyire csak tőlem tellett, könyveik utóéletét is biztosítani. S közben önmagam is megtaláltam, remélem, le is tettem valamit irodalmunk asztalára. S „Milyen jó lenne / gyóztosan kikerülni az éjszakából, / mint Jákob, a bibliai...”

Legvégül pedig: nekem már van egy Szenteleky-díjam. Magától Baranyi Károlytól kaptam, ha jól emlékszem, 1977-ben, amikor eldöntöttük, bronzba is öntetjük a plakettet. Ekkor Pap Józseffel három agyagminta-verziót néz-

tünk meg, s miután közösen eldöntöttük, melyik volna a legjobb, Baranyi Károly a másik kettőt a térdén összetörte, ezt viszont kiöntette, a mintát pedig néhány hónappal később ideadta, mondván: „Te voltál a legfiatalabb, őrizd meg!” Hát itt van. Lássátok!

Valahogy ott és akkor kezdődött újra minden Szirmai és Pechán után, aminek némi folytatása is lett, remélem.

Még egyszer köszönöm a díjat, az elismerést.

Bordás Győző

*

Vannak szótárak - és vannak szótár-emberek. Sziveri Jánost értelmezni nem az ő barátjai, szobatársai, harcostársai, és nem az ellenségei, üldözői, hóhérjai segítettek.

Segített viszont az emberszabású Beszédes István nevezetű vocabularium, aki széles látótérrel bír, hiszen Felsőhegyen nőtt fel. Lapoztam egy másik eleven dictionariumot is, hordozója, Nemes Miklós úr, nemcsak hogy tudja, mi az a jégverem, hanem iszogatott is a benne hűtött borból. Közreműködött egy fényűző enciklopédia, Tomina Vera is, aki minden fordításból zombori ifjúságának szentelt *bögyős sort* szeretne formálni. És itt van, persze, a legnagyobb formátumú thesaurus, Sava Babić, aki fáradhatatlanul arra tanít, hogy az ő ezüstöt jobban kell becsülnünk a futtatott aranynál.

Ezek a glosszáriumok vérből és húsból valók, és amint tudják, élő emberek - szomszédok, kollégák, szülők, polgártársak. Feltételeznek valamiféle kölcsönösséget. Hajnalban telefonálnak, hogy felhívják a figyelmet a belső rímre a *smilje, kovilje* és *bosilje* között. Értenek a növénytanhoz és immár a címertanhoz is. Nincs amihez ne konyítanának, hiszen polihisztorok a vajdasági térhez kötődő vonzalmuk folytán.

Ez csak három szála egy olyan szöttesnek, amelyet jól ismerünk, de a kárpit három mintájában biztosak lehetünk - az egyik magyar, a másik szerb,

mindkettő beszédes és nemes, míg a harmadik bánáti: szikes, kesernyés, csipős és lúgos, és Muzslyát lelkünk egyik kishazájává teszi.

Az ilyen szótárak ritkán hibáznak. Szókincsüket valamilyen sajátos ízlés határozza meg, ők nem szabály-, hanem kivételgyűjtemények, ellenükre van a szó szerinti értelmezés. Legszívesebben egy szóba sűríténének egy egész életet, és van amit átneveznek, időnként túlzásba is esnek, amikor kell, káromkodnak vagy morgolódnak. Vagy ékesszólóan elhallgatnak...

Draginja Ramadanski

MEGJELENT

Barácius Zoltán: Az ördög cimborái. (Életjel Könyvek) - Életjel, Szabadka, 2005

Brestyánszki Boros Rozália: Decennium. A szabadkai Népszínház Magyar Társulata 1995/1996-2004/2005 - Forum, Újvidék, 2005

Csúszó Dezső: Könyörgésünk színhelyei III. (Életjel Könyvek) - Életjel, Szabadka, 2005

Fogarasi János: Ködbe veszett aracsi látomás - Csíkos holding, Szabadka, 2005

Hírünk a világban. Jugoszláviai magyar exteriorika VII. - JMMT, Újvidék, 2005

Pekár Tibor: A zenekari muzsikálás kétszáz éve (1803-2003) Szabadkán. (Életjel Könyvek) - Életjel, Szabadka, 2005

Sándor Zoltán: A szoba. Jelen(t)ések könyve - Žarko Zrenjanin Városi Népkönyvtár, Nagybecskerek, 2005

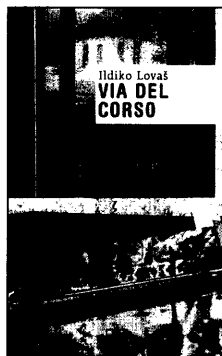
Seregek száránán. Szócs Boldizsár meséi. Összeállította: Beszédes Valéria. (Életjel Könyvek) - Életjel, Szabadka, 2005

Uri Ferenc: Százéves az újvidéki (Darányi) Telep - Ideál, Újvidék, 2005

Vajda János: A „mese-titkú” aracsi Pusztatemplom (Aracsi Hagyomány-ápoló Társaság) - Torda, 2005

*

Ištvan Erkenj: Vatrogasac Tot. Ford.: Sava Babić - Srpska književna zadruga, Belgrád, 2004

Ildiko Lovas: Via del Corso. Ford.: Vickó Árpád - Fabrika knjiga, Belgrád, 2005

SZÍNHÁZ

V. VAJDASÁGI MAGYAR DRÁMA-ÍRÓ VERSENY - Az V. Vajdasági Magyar Drámaíró Versenyen Újvidéken Szerbhorváth György, Virág Gábor, alias Aaron Blumm és Pressburger Csaba vett részt. A zsűri három egyenrangú díjat osztott ki közöttük. Szerbhorváth György A hírcsinálók, avagy hagyjuk abba az álszenteskedést, tudjuk ám mi, hogy mi van című darabját Nagy Viktor rendezte. Virág Gábor Abbahagyni az álszenteskedést, falusi játék három színben című darabját Radoslav Milenković kapta. Pressburger Csaba-Saul Abbahagyni az álszenteskedéstlift 3,5 felvonásban és 2,5 leeresztésben című darabja pedig László Sándornak jutott. Pressburger Csaba-Sault a legjobb dialógusábrázolásért, Virág Gábort a legegységesebb és a dráma ismérveit leginkább követő műért, Szerbhorváth Györgyöt pedig a több szálon futó cselekmény dramaturgiájának, legizgalmasabb példájáért díjazta

a zsűri. A rendezők közül az első helyezést Radoslav Milenković érdemelte ki, második helyezett Nagy Viktor, harmadik pedig László Sándor lett. A legjobb női főszereplőnek Banka Livia bizonyult, a legjobb férfi főszereplőnek Csernik Árpád bizonyult. A legjobb női mellékszereplő díját Pesitz Mónika, a legjobb férfi mellékszereplő díját Puskás Zoltán kapta. A zsűri különdíjban részesítette Varga Tamást és Vágó Krisztinát.

AZ ÚJVIDÉKI SZÍNHÁZ TAVALYI ÉVADÁNAK LEGJOBBJAI - Az V. Vajdasági Magyar Drámaíró Verseny eredményhirdetésén, szeptember 21-én, László Sándor kihirdette az Újvidéki Színház tavalyi évadának legjobb színészeit a közönség szavazatai alapján. A legjobb női főszereplő Elor Emina, a legjobb férfi főszereplő Balázs Áron, a legjobb női mellékszereplő Ferenc Ágota, a legjobb férfi mellékszereplő Huszta Dániel lett. A Puskás Zoltán vándorpiercing díjat Varga Tamás kapta. Az elmúlt évadok legjobb szimultán fordítójának díját pedig Juhász Valériának osztották ki.

ŐSBEMUTATÓ ZENTÁN - 2005. október 13-án a zentai Művelődési Házban a szabadkai Népszínház társulatának ősbemutatójára került sor. A Hernyák György rendezte Futó por, Kosztolányi és a halál című összeállítás Kosztolányi Dezső verseinek, novelláinak, drámájának és levelezéseinek felhasználásával készült. Szereplők: Péter Ferenc, G. Erdélyi Hermina, Vicei Natália, Pálfi Ervin, Kálló Béla, Ralbovszki Csaba, Pesitz Mónika, Sziráczy Katalin és Körmöci Petronella.

KÉPZŐMŰVÉSZET

KÜLÖNLEGES SZOBROK - A Nagy László-Cimba tiszteletére rendezett emléktáborban kiselejtezett könyvekből született különleges alkotások Csernik Attila, Penovác Endre, Zsáki István, Mladen Marinkov, Barna Valé-

ria, Szarapka Tibor, Dudás Sándor, Florian Aigner és Burján Mihály keze nyomát viselik.

TOPOLYAI KIÁLLÍTÁSOK - A Laza Kostić Művelődési Központ Galériában nyílt meg Gyenge Vera rajzkiállítása.

ÚJVIDÉKI KIÁLLÍTÁSOK - Az újvidéki Foto Star Technostor fényképstúdióban nyílt meg Lennert Géza Kínai képeslapok című fotókiállítása.

AZ ÚJVIDÉKI TELEPI KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA - Október 12-én az újvidéki Petőfi Sándor MME székházának kistermében Tolnai Ottó nyitotta meg az újvidéki telepi képzőművészek kiállítását. Kiállítók: Maurits Ferenc és Mirjana, Bálint Imre, Bálint István, Németh Anna, Baráth Ferenc, Kiss Julianna, Szarvas Sándor, Léphaft Pál, Boldizsár József, Szilágyi Béla, Németh Csaba, Csoór József, Garai Kornélia, Oláh Béla, Csernik Attila, Földi Éva, Tarkó János, Szilágyi László, Milica Spasojević-Míma, Kiss Butterer Márta és Deák Ágota.

FILM

A VAJDASÁGI MAGYAR MOZGÓKÉP NAPJA - Az idén első alkalommal, október 13-án tartották meg Szabadkán a vajdasági magyar mozgókép napját. Megkoszorúzták Lifka Sándor mellszobrát, bemutatták Vicsek Károly és Siflis Zoltán Lifka Sándor emlékének szentelt rövidfilmjeit, illetve a Ha nem lenne szerelem című játékfilmet, melyet Deák Ferenc forgatókönyve alapján Vicsek Károly rendezett.

ARANYSZEM OPERATŐR FESZTIVÁL - Tűszúrások - Tolnai Ottó mozzanatai című dokumentumfilm-esszé szerepelt az idei Aranyszem Operatőr Fesztiválon, melyet október 17-én a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínház Fábri Termében rendeztek meg. A rövidfilmet Iván Attila operatőr és Fejős Csilla készítette.

HUGYIK Ella és NOVÁK Anikó összeállítása